

Ara, 17/05/24

Troben noves pistes del pas de l'exèrcit d'Anníbal per la Cerdanya

Les restes d'un estable incendiats demostren que els ceretans van enfrontar-se als cartaginesos, segons un estudi de la UAB

Barcelona Fa uns 2.200 anys, en un estable a Bellver de Cerdanya, hi va haver un incendi violent que va destruir pràcticament tot el poblat dels ceretans. En l'incendi van morir un cavall, quatre ovelles i una cabra. El rastre d'aquell foc violent ha perdurat fins avui i ha donat noves pistes sobre com era la vida al Pirineu a l'edat del ferro. Un equip de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) n'ha investigat les restes carbonitzades i ha arribat a la conclusió que el foc es podria haver produït quan l'exèrcit cartaginès va travessar els Pirineus de Lleida per lluitar contra els romans durant la Segona Guerra Púnica (entre el 218 aC i el 202 aC).

Amb les restes d'animals, s'han trobat també objectes de valor com un piquet de ferro i una arracada d'or amagada dins d'una gerra que estava encastada en una roca. Hi havia també nombroses eines que podrien haver servit per filar i teixir la llana de les ovelles i cabres que vivien a la planta baixa, com fusaioles i peses de teler. Els arqueòlegs també han localitzat cereals com civada i ordi, i alguns recipients de cuina sencers. A partir de les restes trobades, es pot saber que els qui van viure a l'edifici, que tenia dues plantes, menjaven llet i formatge i guisats de porc i xai.

Un incendi provocat

El foc va provocar que el sostre, les bigues de suport i el pis superior de fusta caiguessin. "És probable que la destrucció violenta del lloc estigui relacionada amb aquesta guerra. El foc general apunta una destrucció antròpica, intencionada i molt efectiva, ja que tots els edificis del poblat, n'hem excavat més d'una sisena, van ser destruïts. En un edifici adjacent també vam trobar un gos cremat", explica Oriol Olesti, el professor de ciències de l'antiguitat i de l'edat mitjana de la Universitat Autònoma de Barcelona que ha liderat la investigació. Els habitants de l'edifici ni tan sols van tenir temps d'obrir la porta de l'estable i salvar els animals.

El Tossal de Baltarga era un lloc de residència i punt de guaita de la comunitat ceretana amb un important assentament fortificat a prop, el Castellot de Bolvir. Sembla que no tenia muralles defensives, però disposava d'una excel·lent vista sobre el riu i les principals rutes de viatge. "Aquestes valls eren un territori important econòmicament i estratègicament", destaca Olesti.

Altres campanyes d'excavació arqueològica han fet aflorar una alta concentració de monedes, cap d'elles cartaginesa, i bales de fona de plom, que fan pensar que hi havia una important presència de tropes militars ceretanes.

"Les fonts documentals mostren com les tropes d'Anníbal van travessar cap a la Gàl·lia per algun punt dels Pirineus, evitant la costa, que era més pro romana. Creiem que l'exèrcit cartaginès es va dividir i una part va seguir el corredor del Segre i va travessar el territori cerdà a través del coll de la Perxa, resseguint el Tet fins a arribar a les planes rosselloneses", afirma Olesti. Anníbal devia arribar a fer pactes amb algunes poblacions, però amb els ceretans no hi va haver negociació. "No es conserven gaires restes arqueològiques d'aquesta expedició de l'exèrcit cartaginès, i el Tossal de Baltarga n'és probablement un dels millors exemples", afegeix Olesti.

Les pistes

Una altra pista que fa pensar que l'incendi no va ser accidental ni fortuït sinó provocat és el fet que hi hagués l'arracada d'or amagada: "Indica l'anticipació per part de la població local d'algun tipus d'amenaça, probablement l'arribada d'un enemic. A més, mantenir un nombre tan elevat d'animals en un petit estable, quan era estiu i, per tant, època de pastura, suggereix l'anticipació d'un perill", defensa Olesti. Segurament si la troballa s'hagués produït en algun poble de la costa, els arqueòlegs haurien dubtat de qui hauria estat l'atacant. "Si hagués estat a Mataró, per posar un exemple, no estaria tan clar perquè l'ocupació romana és immediatament posterior, però els romans van trigar més de 50 anys a arribar als Pirineus", afirma. Els arqueòlegs no saben què va passar amb la gent que vivia al Tossal de Baltarga de manera immediata, però finalment va ser reocupat i utilitzat pels romans, com demostra una torre de guaita que encara es conserva.

La troballa de la UAB ha permès reconstruir les pautes econòmiques d'aquests habitants, probablement dedicats a la transhumància. L'anàlisi d'isòtops indica que algunes ovelles havien pasturat anteriorment a les pastures de terra baixa, possiblement per acord amb altres comunitats. "Aquestes comunitats de muntanya no estaven tancades a les terres altes, sinó connectades amb zones veïnes intercanviant productes i, probablement, coneixements culturals", destaca Olesti. La recerca de la UAB es publica aquest divendres a *Frontiers in Environmental Archaeology*.